SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:402

av Olle Olson (M)

Kvalitet och effektivitet i högskolans distansutbildning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att inaktiva studenter inte ska ingå i avräkningen mot lärosätenas takbelopp och att de medel som därigenom frigörs bör återföras till högskolans utbildningsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga trösklar för registrering på fristående kurser, exempelvis krav på aktivitet vid kursstart eller spärr för nya registreringar vid upprepad inaktivitet, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i det fortsatta arbetet med högskolans styrning och resurstilldelning se över hur kvaliteten i distansutbildningen, däribland lärarledd interaktion och rättssäker examination, kan främjas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Distansutbildningen har gjort högre utbildning tillgänglig för fler. Den som bor långt ifrån ett campus, arbetar heltid eller har familj kan studera vidare utan att flytta. För många regioner, inte minst där utbildningsnivån är lägre, är det en viktig väg till kompetensutveckling och livslångt lärande.

Just därför måste distansutbildningen hålla hög kvalitet, och resurserna måste gå till de studenter som faktiskt studerar. I dag är det inte alltid så. På fristående distanskurser är över en tredjedel av studenterna inaktiva: de registrerar sig men börjar aldrig studera. Ändå betalar staten universiteten och högskolorna för dem. Under 2024 gick 1,3 miljarder kronor till ersättning för inaktiva studenter, varav över 800 miljoner kronor avsåg distansutbildning (Riksrevisionen, RiR 2026:25).

Det är orimligt att skattebetalarnas pengar går till utbildning som aldrig blir av. Det bör därför övervägas om ersättningen för inaktiva studenter inte längre bör räknas med i lärosätenas takbelopp, och om de medel som frigörs bör gå tillbaka till högskolans utbildning. Det kostar inget men ger mer kvalitet för samma pengar.

Samtidigt bör det bli svårare att registrera sig utan att börja studera. Ett krav på aktivitet vid kursstart, eller en spärr för nya registreringar för den som upprepade gånger inte påbörjar sina kurser, skulle minska problemet. Trösklarna ska utformas så att de inte försvårar för den som verkligen vill studera, och så att distansutbildningens flexibilitet värnas.

Kvaliteten i själva undervisningen behöver också stärkas. Kurser helt utan lärarledd interaktion har lägre prestationsgrad, och generativ AI har gjort rättssäker examination till en växande utmaning, särskilt på distans. Dagens resurstilldelning riskerar dessutom att gynna kursupplägg med många studenter och lite lärarkontakt. Regeringen har tillsatt en utredning om hur högskolans utbildningsutbud bättre kan svara mot kvalitet och arbetsmarknadens behov, som ska redovisas senast den 30 juni 2027 (dir. 2026:82). I det fortsatta arbetet bör det övervägas hur kvaliteten i distansutbildningen kan främjas, så att utbildningen ger verklig kunskap och stärker studenternas ställning på arbetsmarknaden.

Målet är en distansutbildning som kombinerar flexibilitet med hög kvalitet. Det gynnar studenterna, arbetsgivarna och de regioner som är beroende av att fler kan utbilda sig på hemorten.

Olle Olson (M)